

Sygn. akt XV Ca 1066/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący sędzia Brygida Łagodzińska

sędzia Andrzej Adamczuk

sędzia Krzysztof Godlewski

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewelina Plank-Fabiś

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 marca 2021 r. w P.

sprawy z wniosku (...) SA z siedzibą w K.

przy udziale E. J. (1) i Skarbu Państwa – (...) (...)

o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu

na skutek apelacji wniesionej przez uczestniczkę postępowania E. J. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 2 marca 2020 r.

sygn. akt V Ns 177/16

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. zasądzić od uczestniczki E. J. (1) na rzecz wnioskodawcy kwotę 360 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

Andrzej Adamczuk Brygida Łagodzińska Krzysztof Godlewski

UZASADNIENIE

(...) SA z siedzibą w W. wniósł o stwierdzenie, że Skarb Państwa nabył z dniem 1 stycznia 1981 r. w drodze zasiedzenia nieodpłatną służebność gruntową, odpowiadającą treści służebności przesyłu, polegającą na: a) prawie utrzymania na działce nr (...) zapisanej w KW nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...) (...) linii wysokiego napięcia 220kV relacji C. -P., a także prowadzenia eksploatacji tej linii, a w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim) osób przez Spółkę upoważnionych, w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, w dokonania wymiany słupa lub innych niezbędnych elementów linii elektroenergetycznej, b) obowiązku znoszenia przez właścicieli nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 50 metrów (2 x 25 metrów po każdej stronie osi linii, w tym zakazie wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazie utrzymania w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej

dopuszczalną wysokość, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgody z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska; ewentualnie o stwierdzenie, że (...) SA z dniem 1 stycznia 2001 r. nabyła w drodze zasiedzenia nieodpłatną służebność gruntową, odpowiadającą treści służebności przesyłu, polegającą na: a) prawie utrzymania na działce nr (...) zapisanej w KW nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...) P. (...) linii wysokiego napięcia 220 kV relacji C.-P., a także prowadzenia eksploatacji tej linii, a w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim) osób przez spółkę upoważnionych, w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, w tym dokonania wymiany słupa lub innych niezbędnych elementów linii elektroenergetycznej, b) obowiązku znoszenia przez właścicieli nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 50 metrów (2 x 25 metrów po każdej stronie osi linii, w tym zakazie wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazie utrzymania w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska. Nadto wnioskodawca wniósł o zasądzenie od uczestniczki postępowania E. J. (1) kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

W odpowiedzi na wniosek Skarb Państwa (...) (...) wniósł o oddalenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu na dzień 1 stycznia 1981 r. przez Skarb (...) (...), o której mowa w punkcie 1 wniosku, ewentualnie o zwolnienie od udziału w sprawie (...) (...), jako niewłaściwie wskazanego statio fisci Skarbu Państw w wypadku, gdyby Sąd uznał, iż zaistniały przesłanki do zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu na dzień 1 stycznia 1981 r., o której mowa w punkcie 1 wniosku i prowadzenie sprawy przy udziale innego statio fisci Skarbu Państwa. Nadto Skarb Państwa - (...) (...) wniósł o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika Skarbu Państwa - (...) (...) kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz oddalenie wniosku wnioskodawcy o zasądzenie od Skarbu Państwa - (...) (...) na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uczestniczka postępowania nie złożyła skutecznie odpowiedzi na wniosek, która to odpowiedź została uczestniczce zwrócona, jako złożona z naruszeniem określonego terminu.

W toku postępowania kolejni reprezentanci Skarbu Państwa przedstawiali negatywne stanowiska, co do tego, że dany organ jest właściwy do podejmowania czynności procesowych za Skarb Państwa w niniejszej sprawie. Sąd natomiast wyzywał te poszczególne organy na podstawie art. 510 § 2 k.p.c. do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania, a następnie zwalniał je z udziału.

Postanowieniem z dnia 16 lutego 2018 r. Sąd w trybie art. 24 ustawy o Prokuraturze Generalnej zwrócił się do Prezesa Prokuratury Generalnej – wobec wniosku pełnomocnika Ministra Rozwoju i Finansów oraz sprzecznych stanowisk w przedmiocie właściwości organu kolejnych występujących w sprawie reprezentantów Skarbu Państwa i ostatecznie ich negatywnych stanowisk, co do tego, że dany organ jest właściwy do podejmowania czynności procesowych za Skarb Państwa w niniejszej sprawie – o wskazanie w terminie 1 miesiąca, który organ jest właściwy do podejmowania tych czynności za Skarb Państwa w sprawie o stwierdzenie, że to Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści służebności przesyłu.

W dniu 7 czerwca 2018 r. Prezes Prokuratury Generalnej RP wydał rozstrzygnięcie nr (...), w którym wskazał, iż (...) (...) jest podmiotem właściwym do reprezentowania Skarbu Państwa w sprawie z wniosku (...) SA z siedzibą w K. o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w niniejszej sprawie.

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2018 r. Sąd wobec rozstrzygnięcia nr (...) Prezesa Prokuratury Generalnej RP z 7 czerwca 2018 r. zwolnił Ministra Rozwoju i Finansów od dalszego udziału w sprawie jako reprezentanta Skarbu

Państwa oraz na podstawie art. 510§ 2 k.p.c. wezwał ponownie do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania Skarb (...) (...).

Pismem z dnia 27 lipca 2018 r. Skarb Państwa (...) (...) wskazał, że nie sprzeciwia się wnioskowi i poddaje sprawę pod rozstrzygnięcie Sądu.

Na rozprawie w dniu 30 września 2019 r. Sąd wezwał uczestniczkę postępowania E. J. (1) do osobistego stawiennictwa, pod rygorem pominięcia dowodu z jej przesłuchania w razie nieusprawiedliwionej nieobecności.

Na rozprawie w dniu 3 lutego 2020 r. pełnomocnik wnioskodawcy sprostował numer księgi wieczystej na zgodny z aktualnym wydrukiem. Wskazał nadto, że służebność ma obciążać całą nieruchomości ze wskazaniem pasa na jednej działce zgodnie z opinią biegłego.

Postanowieniem z dnia 2 marca 2020 r. Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu:

1. stwierdził, że wnioskodawca (...) S.A. z siedzibą w K. nabył przez zasiedzenie z dniem 1 stycznia 2001 r. nieodpłatną służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu na położonej w C. nieruchomości stanowiącej własność uczestniczki postępowania E. J. (1), stanowiącej działki nr (...), arkusz (...), obręb (...) C., o obszarze 0,1536 ha, zapisanej w księdze wieczystej nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...) P., (...), a polegającej na:

a) prawie utrzymywania na działce nr (...) linii wysokiego napięcia 220 kV relacji C. – P., a także prowadzenia eksploatacji tej linii, a w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim) osób przez Spółkę upoważnionych, w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, w tym dokonania wymiany słupa lub innych niezbędnych elementów linii elektroenergetycznej,

b) obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 50 m (2 x 25 m po każdej stronie osi linii), w tym zakazu wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazu utrzymania w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska,

przy czym ustanowiona służebność obejmuje pas służebności (...) (pas technologiczny), o powierzchni 0,0772 ha, wytyczony przez biegłego sądowego w zakresie geodezji i kartografii mgra inż. J. W. na mapie dla ustalenia służebność (k. 500 akt), stanowiącej załącznik do opinii z dnia 10 października 2018 r., które to opinia wraz z mapą stanowią integralną część niniejszego postanowienia.

2. kosztami postępowania obciążył uczestniczkę postępowania w osobie E. J. (1), pozostawiając szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowią następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji:

Uczestniczka postępowania E. J. (1) jest właścicielką położonej w C. nieruchomości stanowiącej działki nr (...), arkusz (...), obręb (...) C., o obszarze 0,1536 ha, zapisanej w księdze wieczystej nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...) P., (...). E. J. (1) nabyła przedmiotową nieruchomość częściowo w drodze umowy darowizny zawartej w dniu 4 grudnia 1996 r. od swoich rodziców H. i E. K. oraz babci M. S. i częściowo w drodze umowy zamiany z dnia 19 marca 2002 r. od Gminy C.. Pierwotnie aktualne działki pozwanej były formalnie częścią innej nieruchomości, zaś w okresie od 2001 r. do 2009 r. toczyły się postępowania o podział nieruchomości, w wyniku których wydzielone zostały działki uczestniczki o aktualnych nrach (...) i (...). Przez przedmiotową nieruchomość przebiega linia energetyczna napowietrzna wysokiego napięcia WN 220kV relacji C. - P., której właścicielem jest wnioskodawca (...) SA z siedzibą w K.. Działka uczestniczki postępowania E. J. (1) jest zabudowana, zaś posadowiony na niej budynek mieszkalny usytuowany jest pod przewodami energetycznymi. Przedmiotowa linia energetyczna napowietrzna wysokiego napięcia WN 220kV

relacji C.-P. została wybudowana przez poprzednika prawnego wnioskodawcy. Budowa linii była poprzedzona licznymi konsultacjami i została zakończona 31 grudnia 1970r. W latach 1994-1995 przeprowadzono modernizację linii w zakresie wymiany przewodów odgromowych, wymiany izolacji, malowania, naprawy uziemień. Przebieg linii po modernizacji nie uległ zmianie. Inwestor przystąpił do korzystania z infrastruktury najpóźniej w dniu jej odbioru do użytkowania. Linia elektroenergetyczna na nieruchomości uczestniczki postępowania od chwili budowy aż do dzisiaj służy do przesyłu energii elektrycznej i była eksploatowana zarówno przez wnioskodawcę, jak i jej poprzedników prawnych. Brak jest w stosunku do nieruchomości stanowiącej własność uczestniczki postępowania skutecznej decyzji wywłaszczeniowej, wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz. U. nr 18, poz. 94 z 1961 r.). Pierwotnie linie energetyczne znajdujące się na przedmiotowej nieruchomości stanowiły majątek „(...)”. Następnie mocą Zarządzenia (...) z dnia 14 lutego 1985 r. w sprawie zmiany nazw zakładów energetycznych okręgów przedsiębiorstwo to zostało przekształcone w przedsiębiorstwo państwowe o nazwie (...). W dalszej kolejności na mocy Zarządzenia (...) z dnia 30 grudnia 1988 r. dokonano podziału m.in. (...) (...) (...) w P., w wyniku czego powstał m.in. (...) z siedzibą w P.. Nowo utworzone przedsiębiorstwo państwowe przejęło zorganizowaną część przedsiębiorstwa (...), w skład którego wchodziły m.in. linie energetyczne 220 kV P. - C.. Wskazane wyżej przedsiębiorstwa państwowe władają sporną linią w imieniu Skarbu Państwa. Przedsiębiorstwo państwowe- (...) z siedzibą w P. stało się właścicielem przedmiotowej infrastruktury z dniem 7 stycznia 1991 r. na mocy art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorcach państwowych, w którym skreślono przepis (art. 42 ustawy o przedsiębiorcach państwowych) o następującej treści: „ przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi”, a jednocześnie wprowadzono przepis, że „ przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, zapewnia jego ochronę”. Następnie zarządzeniem (...) z dnia 9 lipca 1993 r. w sprawie podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w P. i przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w P. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, dokonano podziału tego przedsiębiorstwa w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) SA w W.. Zgodnie z wykazem składników majątkowych stanowiącym załącznik do powyższego zarządzenia, przekazanymi w ten sposób składnikami majątkowymi były linie 220 kV P. - C.. Powyższe potwierdza również uchwała Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki (...) SA w dniu 31 maja 1994 r., na podstawie której przedmiotową linię energetyczną, jako wydzieloną część przedsiębiorstwa państwowego (...) w P. wniesiono aportem do spółki (załącznik nr 1 do ww. uchwały, poz.15, załącznik nr 2, poz. 14). W celu dostosowania struktury spółek energetycznych do wymogów prawa unijnego w 2007 r. nastąpiły kolejne przekształcenia podmiotowe po stronie wnioskodawcy i doszło do wydzielenia ze spółki (...) SA spółki będącej operatorem systemu przesyłowego, odpowiedzialnej za przesył wysokich napięć na terenie całego kraju . W związku z powyższym w dniu 5 października 2007 r. w Monitorze Sądowym i Gospodarczym ogłoszono plan podziału spółki (...) SA z siedzibą w W. (Spółka (...) S.A. z siedzibą w W. jako spółka dzielona i spółka (...) SA z siedzibą w W. jako spółka przejmująca). W dniu 5 grudnia 2007 r. Walne Zgromadzenie spółki (...) SA w W. podjęło uchwałę o udziale przedmiotowej spółki w podziale spółki (...) S.A.(zmiana nazwy spółki (...) S.A. nastąpiła w dniu 24 października 2007 r.). Zgodnie z planem podziału (...) S.A. miała przejąć część majątku (...) SA, w tym linie energetyczne 220 kV relacji P. - C.. Przejęcie tego majątku nastąpiło z dniem wpisu do KRS podwyższenia kapitału zakładowego spółki (...) SA, tj. z dniem 28 grudnia 2007 r. W 2008 r. spółka (...) SA zmieniła nazwę na (...) SA, a następnie w 2013 r. na (...) SA. Pas technologiczny napowietrznej linii energetycznej wysokiego napięcia WN 220kV relacji C. - P. swoim zasięgiem obejmuje prawie całą działkę należącą do uczestniczki postępowania E. J. (1). Szerokość pasa służebności wynosi 50 m (po 25 m od osi linii w każdą stronę). Powierzchnia służebności wynosi 0,0772 ha. Uczestniczka postępowania zawarła w dniu 15 października 2013 r. z Gminą C. umowę ustanowienia służebności przesyłu w trybie art. 305⁽¹⁾ k.c. na rzecz tej gminy (wodociąg) odpłatnie i na czas nieokreślony. Pismem z dnia 11 czerwca 2012 r. uczestniczka, za pośrednictwem swojego reprezentanta wezwała, wnioskodawcę do wypłaty wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntu, tj. działki nr (...) położonej w obrębie C., gmina C. za okres ostatnich 10 lat w wraz z odsetkami ustawowymi w kwocie nie mniejszej niż 12 000 zł oraz podpisania umowy regulującej korzystanie z tej nieruchomości przez (...) S.A. w K. oraz wypłatę kwoty z tytułu odpłatnej służebności przesyłu w kwocie nie niższej niż 128 000 zł. Uczestniczka zainicjowała przed Sądem sprawę o ustanowienie służebności przesyłu na swojej nieruchomości przy uczestnictwie wnioskodawcy (sygn.

akt (...)), która jest aktualnie zawieszona do zakończenia niniejszej sprawy. Stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentacji zebranej w toku postępowania obejmującej dokumenty prywatne i urzędowe. W ocenie Sądu pierwszej instancji nierzetelnym dowodem okazała się przedstawiona przez wnioskodawcę decyzja uwłaszczeniowa nr (...) wydana przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w P. z dnia 30 marca 1968 r. Sąd wyjaśnił, że oceniany dokument nie posiada, bowiem oznaczeń działek na których zezwolono (...) na założenie linii elektroenergetycznej. Co więcej, jak słusznie zauważył pełnomocnik wnioskodawcy, decyzja ta nie została opatrzona klauzulą ostateczności i trudno jest ustalić, czy w punkcie (...) wpisany został poprzednik prawny uczestniczki postępowania. Powyższe czyni opisany wyżej dokument niewiarygodnym, jak i zarazem nie stanowiącym poparcia stanowiska wnioskodawcy, co do tego, że w chwili budowy inwestor legitymował się tytułem prawnym pozwalającym na budowę spornej linii w postaci decyzji wyłączenia nieruchomości wydanej w trybie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wyłączenia nieruchomości. Dlatego Sąd Rejonowy przyjął, że wnioskodawca nie przedstawił ważnej, skutecznej i prawidłowej decyzji uwłaszczeniowej. Sąd pierwszej instancji na wniosek wnioskodawcy dopuścił dowód z pisemnej opinii biegłego z dziedziny geodezji mgr. inż. J. W. na okoliczność wyznaczenia na mapie geodezyjnej pasa służebności gruntowej, odpowiadającej treści służebności przesyłu, zgodnie z jej treścią, która została wskazana we wniosku z dnia 7 grudnia 2015 r. o stwierdzenie jej zasiedzenia. W tym zakresie Sąd wyjaśnił, że wnioskodawca nie zgłosił zastrzeżeń do pisemnej opinii, natomiast uczestniczka postępowania E. J. (1) wniosła o przesłuchanie biegłego na rozprawie. W toku przesłuchania uzupełniającego w dniu 30 września 2019 r. biegły mgr inż. J. W. podtrzymał wydaną opinię. Opinię sporządzoną przez tego stałego biegłego sądowego Sąd Rejonowy uznał za dowód w pełni wiarygodny i przydatny dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd wskazał, że w postępowaniu cywilnym dowód w postaci opinii biegłego podlega ocenie na równi z innymi dowodami, a strony są uprawnione do podważania mocy dowodowej opinii biegłych za pomocą wszystkich dostępnych i przewidzianych przez prawo środków dowodowych. Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r. (I CKN 1170/98, OSNC 2001, nr 4, poz. 64) opinia biegłego podlega ocenie – przy zastosowaniu art. 233 § 1 kpc – na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1354/00). Kierując się tymi wskazaniem Sąd Rejonowy uznał, że przedmiotowa opinia została sporządzona w sposób rzetelny, jasny i spójny, przez osobę posiadającą odpowiednie kompetencje do jej przygotowania. Ocenie Sądu wnioski końcowe pisemnej opinii zostały sformułowane w sposób jednoznaczny i kategoryczny, są wyczerpujące i zostały dostatecznie umotywowane. Sąd podkreślił, że opinia biegłego stwarza jedną logiczną całość i odpowiada na postawioną tezę dowodową. Przede wszystkim nie została ona zakwestionowana przez żadną ze stron, nadto potwierdziła, że pas służebności (...) przesyłu dla linii energetycznej wysokiego napięcia 220 kV wynosi 50 m (po 25 m od osi linii w każdą stronę). Powierzchnia służebności wynosi 0,0772 ha. Dlatego też w ocenie Sądu Rejonowego, dowód ten okazał się w pełni przydatny do rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Na wstępie rozważań prawnych Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w niniejszej sprawie do kognicji Sądu należało rozstrzygnięcie wniosku (...) SA z siedzibą w K. przy udziale E. J. (1) oraz Skarbu Państwa- (...) (...) o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej własność uczestniczki postępowania E. J. (1). Sąd tenże wniosek co do zasady uwzględnił. Sąd Rejonowy zważył, że ostatecznie Skarb Państwa – (...) (...) nie kwestionował żądania wniosku (...) SA z siedzibą w K. o zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu na nieruchomości należącej do uczestniczki postępowania E. J. (1). Natomiast odnosząc się do uczestniczki postępowania E. J. (1) Sąd Rejonowy podkreślił, że była ona w niniejszym postępowaniu reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika i mimo to nie złożyła skutecznie odpowiedzi na wniosek, która to odpowiedź została uczestniczkę zwrócona, jako złożona z naruszeniem określonego terminu. Nadto pomimo skutecznego wezwania uczestniczki do osobistego stawiennictwa na rozprawie pod rygorem pominięcia dowodu z jej przesłuchania w razie nieusprawiedliwionej nieobecności, uczestniczka na rozprawie w dniu 9 grudnia 2019 r. nie stawiała się bez usprawiedliwienia. Wobec tego Sąd pierwszej instancji pominął dowód z jej przesłuchania na podstawie art. 299 k.p.c. Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy przyjął, iż w realiach sprawy doszło de facto do uznania wniosku o zasiedzenie (art. 213 § 2 k.p.c. zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), którym to uznaniem Sąd był co do zasady związany, albowiem nie stwierdzono, aby takie uznanie było sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzało do obejścia prawa. Jednocześnie Sąd zauważył, iż zgodnie z treścią art. 285 § 1 i 2 k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władnącej) prawem, którego treść polega bądź na tym, że

właściciel nieruchomości władnącej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, bądź też na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władnącej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu własności (służebność gruntowa). Służebność gruntowa może mieć jedynie na celu zwiększenie użyteczności nieruchomości władnącej lub jej oznaczonej części. Następnie Sąd Rejonowy podkreślił, że z dniem 3 sierpnia 2008 r. weszły w życie przepisy Kodeksu cywilnego o służebności przesyłu (art. 305⁽¹⁾ - art. 305⁽⁴⁾), dodane przez ustawę z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 116, poz. 731). Sąd wyjaśnił, że przepisami tymi wprowadzony został nowy, trzeci - obok służebności gruntowych i służebności osobistych - rodzaj służebności, zdefiniowany w art. 305⁽¹⁾ k.c. Stosownie do tego przepisu nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Na podstawie art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁽⁴⁾ k.c. służebność przesyłu, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, można nabyć przez zasiedzenie. Służebność przesyłu, w przeciwieństwie do służebności gruntowej, nie została powiązana z nieruchomością władnącą. Ma ona na celu umożliwienie przedsiębiorcy właściwego korzystania z urządzeń, których jest właścicielem, a zatem, które wchodzi w skład jego przedsiębiorstwa (art. 55⁽¹⁾ k.c.). Ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela. Przy instytucji przesyłu kategoria "nieruchomości władnącej" w ogóle nie występuje. Jednocześnie Sąd wskazał, iż wnioskodawca nie domagał się ustanowienia służebności przesyłu (ex nunc), lecz jej zasiedzenia, czyli nabycia ex tunc prawa służebności przesyłu polegającego na trwałym korzystaniu (przesył energii i korzystanie opisane w petitum wniosku) z urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości uczestniczki postępowania. Sąd podkreślił, że zgodnie z treścią art. 172 § 1 i 2 k.c., stosowanego w myśl art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁽⁴⁾ k.c. odpowiednio w do stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu, posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu, jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Dobra wiara to usprawiedliwione błędne przekonanie o przysługiwaniu pewnych uprawnień. W dobrej wierze jest ten, kto nie wie, że te uprawnienia mu nie przysługują i przy dołożeniu należytej staranności nie mógł się o tym dowiedzieć. Dobrą wiarę należy oceniać w chwili rozpoczęcia posiadania służebności. Przy nabyciu przez zasiedzenie rozstrzyga bowiem kwalifikacja posiadania w dobrej lub złej wierze według dnia uzyskania posiadania przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania (tu: przedsiębiorcy przesyłowego) w dniu 31 grudnia 1970 r. (a której to początkowej daty biegu terminu nie kwestionowali uczestnicy postępowania). Oznacza to, że późniejsza dobra, czy zła wiara pierwszego posiadacza i jego następcy nie ma już znaczenia dla terminu zasiedzenia. Art. 172 k.c. łączy zatem wymagany do nabycia własności nieruchomości w drodze zasiedzenia upływ czasu z kwalifikacją posiadania według kryterium dobrej lub złej wiary posiadacza w chwili uzyskania przez niego posiadania. W zależności od tego, czy samoistny posiadacz uzyskał posiadanie w dobrej czy złej wierze, termin zasiedzenia wynosi 20 lub 30 lat. Decydująca jest przy tym w obu wypadkach tylko chwila uzyskania posiadania przez pierwszego posiadacza. Art. 176 § 1 k.c. stanowi, bowiem, że jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści. Zasada doliczania czasu posiadania pozwala, zatem utrzymać ciągłość posiadania, która dla terminu zasiedzenia ma podstawowe znaczenie. Zasada następstwa w posiadaniu oznacza, że każdy kolejny posiadacz in statu usucapiendi wchodzi w posiadanie swojego poprzednika (poprzedników). Sąd wyjaśnił, że można abstrahować od ustanowionego w art. 7 k.c. domniemania dobrej wiary, które wiąże sąd dopóki strona, przeciw której domniemanie to działa (czy też która wywodzi skutki prawne z przypisania innemu podmiotowi złej wiary) nie wykaże istnienia złej wiary (art. 234 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.). Stosowanie art. 7 k.c. nie jest też uzależnione od powołania się na niego przez strony lub uczestników konkretnego postępowania, gdyż jest to unormowanie prawa

materialnego, które sąd winien mieć na względzie z urzędu. Skoro jednak na sądzie spoczywa obowiązek rozpoznania wszystkich prawnomaterialnych aspektów sprawy, to obejmuje to również ocenę, czy zebrany materiał nie prowadzi do wniosków odmiennych niż te, które nakazywałyby przyjąć domniemanie dobrej wiary. Analiza materiału dowodowego w sprawie niniejszej doprowadziła Sąd Rejonowy do przekonania, iż wnioskodawca, a w zasadzie jego poprzednicy prawni, nie dysponowali wbrew przekonaniu wnioskodawcy, skuteczną, ważną i prawidłową decyzją uwłaszczeniową. Jak wynika natomiast wynika z konkluzji uchwały 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r. (III CZP 87/13, OSNC 2014/7-8/68), jeśli w związku z posadowieniem urządzeń przesyłowych wydana została decyzja w trybie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64 ze zm.), stanowiąca tytuł prawny do ich wykonywania, to działania przedsiębiorcy przesyłowego korzystającego z urządzeń przesyłowych na cudzej nieruchomości w związku z wywłaszczeniem jej właściciela, są wykonywaniem uprawnień zagwarantowanych w ustawie i decyzji. Pomimo więc, iż ograniczenie prawa własności w zakresie posadowienia na nieruchomości infrastruktury oraz wstępu na tę nieruchomość i podejmowanie czynności koniecznych dla zapewnienia sprawności technicznej urządzeń przypomina kodeksową służebność przesyłu, skoro źródłem tego obciążenia jest ustawa i akt administracyjny, to mają one charakter publicznoprawny. Jest to, więc tzw. służebność publiczna powstająca z mocy prawa po wydaniu decyzji, do której nie stosuje się regulacji dotyczących służebności zawartych w przepisach cywilnych. Tym samym, zatem wniosek o ustanowienie służebności przesyłu byłby bezzasadny (uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., sygn. akt III CZP 87/13, LEX el. Dostęp 12 maja 2020 r.). W ocenie Sądu Rejonowego skoro decyzja ta okazała się nieprawidłowa, to nie ma na gruncie rozpatrywanej sprawy do czynienia ze służebnością publiczną i trudno zdaniem Sądu pierwszej instancji uznać przymiot dobrej wiary po stronie poprzednika prawnego wnioskodawcy w momencie wybudowania urządzeń przesyłowych. Sąd dodał, że gdyby nawet taka decyzja była skutecznie i prawidłowo wydana, to - jak słusznie zwrócił uwagę pełnomocnik wnioskodawcy - nie byłoby konieczności zasiadywania służebności w rozumieniu prawa cywilnego. Sąd wyjaśnił, że w ramach żądania ewentualnego wnioskodawcy (punkt 2 petitum wniosku), jak już wyżej wskazano, domagał się zasiedzenia służebności przesyłu, czyli nabycia *ex tunc* prawa służebności przesyłu polegającego na trwałym korzystaniu (przesył energii i korzystanie opisane w petitum wniosku) z urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości uczestniczki postępowania, przy czym zasiedzenie nastąpiło na rzecz wnioskodawcy w dniu 1 stycznia 2001 r., przy założeniu złej wiary. Wnioskodawca we wniosku ewentualnym wskazał, iż licząc okres zasiedzenia od dnia 31 grudnia 1970 r. (przyjęto, że do ukończenia budowy przedmiotowej linii doszło, bowiem w ostatnim dniu 1970 r.) 30 letni okres posiadania skutkujący zasiedzeniem upłynął w dniu 1 stycznia 2001 r., przy założeniu złej wiary. Niezależnie od powyższego Sąd Rejonowy wskazał, iż uczestniczka postępowania E. J. (1) podnosiła argumenty związane z zawisłą sprawą konstytucyjną. Sąd pierwszej instancji wniosek o zawieszenie postępowania z tego tytułu oddalił. Sąd Rejonowy podzielił w tym zakresie argumenty Sądu Najwyższego w utartej już linii orzecznictwa o dopuszczalności takiego zasiedzenia, zaś sprawie w Trybunale Konstytucyjnym wciąż nie nadano biegu. W ocenie Sądu Rejonowego brak było z tego powodu podstaw do ponownego oddalenia wniosku, czy też zawieszenia postępowania, skoro taki wniosek nie wpłynął i nie został ponowiony. Mając na uwadze przeprowadzone rozważania Sąd Rejonowy stwierdził, że wnioskodawca (...) SA z siedzibą w K. nabył przez zasiedzenie z dniem 1 stycznia 2001 r. nieodpłatną służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu na położonej w C. nieruchomości stanowiącej własność uczestniczki postępowania E. J. (1), stanowiącej działki nr (...), arkusz (...), obręb (...) C., o obszarze 0,1536 ha, zapisanej w księdze wieczystej nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...) P., (...), a polegającej na:

a) prawie utrzymywania na działce nr (...) linii wysokiego napięcia 220 kV relacji C. – P., a także prowadzenia eksploatacji tej linii, a w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim) osób przez spółkę upoważnionych, w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, w tym dokonania wymiany słupa lub innych niezbędnych elementów linii elektroenergetycznej,

b) obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 50 m (2 x 25 m po każdej stronie osi linii), w tym zakazu wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazu utrzymania w

pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska,

przy czym ustanowiona służebność obejmuje pas służebności (...) (pas technologiczny), o powierzchni 0,0772 ha, wytyczony przez biegłego sądowego w zakresie geodezji i kartografii mgr inż. J. W. na mapie dla ustalenia służebności (k. 500 akt), stanowiącej załącznik do opinii z dnia 10 października 2018 r., które to opinia wraz z mapą stanowią integralną część niniejszego postanowienia. Na marginesie Sąd pierwszej instancji wskazał, że z urzędu doprecyzował dane geodezyjne nieruchomości zgodnie z opinią biegłego, a także dokonał nieznaczącej korekty językowej w stosunku do pierwotnej treści wniosku. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 k.p.c. kosztami postępowania obciążając uczestniczkę postępowania w osobie E. J. (2). Szczegółowe wyliczenie kosztów procesu Sąd pozostawił na podstawie art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. referendarzowi sądowemu.

Apelację od postanowienia wniosła uczestniczka postępowania E. J. (1) zaskarżając orzeczenie w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wyrażającą się w dokonaniu oceny dowodów w sposób nie dający się pogodzić z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez przyjęcie, że jednocześnie z utworzeniem przedsiębiorstwa państwowego na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu doszło do przekazania przez Skarb Państwa na majątek wnioskodawcy infrastruktury przesyłowej w postaci linii energetycznych przebiegających przez działki uczestnika, a w konsekwencji, że posiadanie wykonywane przez wnioskodawcę i jego poprzedników prawnych miało charakter nieprzerwany w wyniku czego doszło do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu pomimo, że wnioskodawca nie przedłożył protokołu zdawczo-odbiorczego bądź też protokołu z przekazania środków trwałych - wynikających z § 2 zarządzenia Ministra Przemysłu, ani żadnego innego dokumentu na potwierdzenie wskazanej okoliczności,

2. naruszenie prawa materialnego:

a) art. 172 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że posiadanie wykonywane przez wnioskodawcę i jego poprzedników prawnych rozpoczęło się w dobrej wierze, podczas gdy przedsiębiorstwo, które nie legitymuje się tytułem prawnym do ingerowania w sferę cudzej własności nieruchomości korzysta z tej nieruchomości w złej wierze,

b) art. 7 k.c. poprzez przyjęcie, że nie zostało obalone domniemanie dobrej wiary po stronie wnioskodawcy,

c) art. 348 zd. 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji uznanie, że służebność przesyłu w odniesieniu do linii energetycznych przebiegających przez działki uczestnika została na wnioskodawcy skutecznie przeniesiona przez jego poprzednika prawnego, pomimo tego, że w toku postępowania wnioskodawca nie udowodnił faktu przeniesienia na niego posiadania wskazanych urządzeń przesyłowych, a w szczególności nie przedstawił na tę okoliczność odpowiednich dokumentów,

d) art. 292 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. poprzez uwzględnienie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia, mimo niespełnienia określonej w tych przepisach przesłanki w postaci nieprzerwanego posiadania przez uczestnika oraz jego poprzedników prawnych służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu na skutek niewykazania skutecznego przeniesienia na wnioskodawcę posiadania urządzeń przesyłowych,

e) art. 305¹ k.c. w zw. art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie wykładni rozszerzającej tych przepisów z całkowitym pominięciem ich językowej treści, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że przed wejściem w życie przepisów od art. 305¹ k.c. do art. 305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów prowadzi do wniosku, że jest to niedopuszczalne.

Z powołaniem na powyższe apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 1. poprzez oddalenie wniosku w całości oraz zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 2. poprzez zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania za pierwszą instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Nadto apelująca wniosła o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie apelująca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji uczestniczki postępowania E. J. (1) oraz o zasądzenie od apelującej na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Istotą prawa służebności przesyłu jest uprawnienie przedsiębiorstwa przesyłowego do korzystania z cudzego gruntu w zakresie umożliwiającym eksploatację przechodzących przez ten grunt urządzeń służących do przesyłania pary, gazu, wody czy energii elektrycznej (art. 305¹k.c.). Do wykazania przeniesienia posiadania tego rodzaju służebności na wnioskodawcę nie było konieczne udowodnienie przeniesienia przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych, lecz wykazanie, że urządzenia służące do przesyłu mediów w zakresie działalności przedsiębiorstwa przesyłowego, znajdujące się wewnątrz, na lub ponad gruntem, istniały w oznaczonym miejscu i były wykorzystywane do tego celu oraz że działanie to jest kontynuowane przez wnioskodawcę. W przypadku linii wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom, przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, natomiast nie ma istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy (postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 2 marca 2017 r., V CSK 356/16). Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 5 lipca 2019 roku VACa 54/19 wskazał, że istotą prawa służebności przesyłu jest uprawnienie przedsiębiorstwa przesyłowego do korzystania z cudzego gruntu w zakresie umożliwiającym eksploatację przechodzących przez ten grunt urządzeń służących do przesyłania pary, gazu, wody czy energii elektrycznej (art. 305¹ k.c.). Do posiadania służebnością stosuje się art. 352 k.c. oraz odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, w tym m.in. art. 348 k.c., który reguluje przeniesienie tego posiadania. Zgodnie z jego dyspozycją, przeniesienie posiadania następuje przede wszystkim przez wydanie rzeczy. Ustawodawca zrównuje jednak w skutkach prawnych z wręczeniem rzeczy także wydanie dokumentów, które umożliwiają rozporządzenie rzeczą, jak również środków, które dają faktyczną władzę nad rzeczą. Jednocześnie zwrócić należy uwagę, co istotne na gruncie niniejszej sprawy, że przy odpowiednim stosowaniu przepisów, nie można pomijać natury stosunku prawnego, do którego przepisy te należy odnieść. Wobec powyższego w przypadku służebności gruntowej o treści odpowiadającej treści służebności przesyłu należy mieć na uwadze, iż łączy się ona nierozdzielnie z kwestią własności urządzeń przesyłowych, z których korzystanie wypełnia treść omawianej służebności. Uwzględniając powyższe, przeniesienie własności urządzenia przesyłowego należy uznać za wydanie środka, które daje faktyczną możliwość wykonywania służebności przesyłu. Oznacza to w konsekwencji, iż przeniesienie posiadania owej służebności następuje wskutek zmiany dotychczasowego właściciela urządzeń przesyłowych, w stosunku do których było wykonywane to posiadanie, przy założeniu, iż nowy właściciel w dalszym ciągu wypełnia przesłanki przewidziane dla posiadacza służebności i korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tej służebności. W tym miejscu wskazać należy, że własność urządzenia przesyłowego jako ruchomości oraz służebność przesyłu, tu służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jako prawa rzeczowe do nieruchomości, o których mowa w art. 55¹ k.c. wchodzi w skład przedsiębiorstwa i zgodnie z art. 55² k.c. zostają objęte przez czynność prawną mającą za przedmiot przedsiębiorstwo. Stąd też czynność polegająca na zbyciu lub przekształceniu przedsiębiorstwa rozciąga się także na własność urządzenia przesyłowego, w związku z którym wykonywane są służebności. Innymi słowy: następcą prawnym przedsiębiorstwa/przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzenia

przesyłowego, staje się jednocześnie jego następcą prawnym w zakresie obejmującym posiadanie służebności przesyłu. W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzona przed Sądem I instancji wyczerpująca dokumentacja wskazuje i potwierdza kolejnych uprawnionych do posiadania przedmiotowych urządzeń odpowiadających treści omawianej służebności i rzeczywiście wykorzystujących infrastrukturę do zadań powierzonych w okresie biegu zasiedzenia przez Państwo. Tym samym zarzut apelującej naruszenia prawa procesowego art. 233§1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że posiadanie przez wnioskodawcę i jego poprzedników prawnych nieprzerwanego posiadania linii energetycznych pomimo nieprzedłożenia protokołu zdawczo – odbiorczego bądź protokołu przekazania środków trwałych wynikającego z zarządzenia Ministra Przemysłu jak również żadnego innego dokumentu oraz w konsekwencji naruszenie prawa materialnego art. 348 zdanie 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 292 k.c. w zw. z art. 176§1 k.c. okazał się bezzasadny. Sąd Okręgowy uznał, że nie budzi wątpliwości nieprzerwane posiadanie urządzeń przesyłowych przez wnioskodawcę i jego poprzedników prawnych. Podkreślić należy, że w przypadku wnioskodawcy następowały zmiany w zakresie formy działalności przedsiębiorstwa w oparciu o tę samą infrastrukturę.

Co do zarzutu błędnego zastosowania art. 172§ 1 k.c. i uznania, że posiadanie wykonywane przez wnioskodawcę i jego poprzedników prawnych rozpoczęło się w dobrej wierze oraz naruszenia art. 7 k.c. poprzez przyjęcie, że nie zostało obalone domniemanie dobrej wiary po stronie wnioskodawcy to jest on całkowicie chybiony. Sąd pierwszej instancji bowiem uznał, że posiadanie wnioskodawcy (jego poprzedników prawnych) było posiadaniem w złej wierze. Sąd Rejonowy wskazał, że decyzja o wywłaszczeniu okazała się nieprawidłowa i trudno uznać przymiot dobrej wiary po stronie poprzednika prawnego wnioskodawcy. Przyjęcie przez Sąd złej wiary skutkowało zasiedzeniem z dniem 1 stycznia 2001 roku, Sąd przyjął okres zasiedzenia od 31 grudnia 1970 roku tj. od ukończenia budowy linii, licząc 30 lat, przy założeniu złej wiary. Tym samym podniesione w tym zakresie zarzuty były bezprzedmiotowe.

Co do kolejnego zarzutu naruszenia art. 305¹ k.c. w zw. art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie wykładni rozszerzającej tych przepisów z całkowitym pominięciem ich językowej treści, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że przed wejściem w życie przepisów od art. 305¹ k.c. do art. 305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów prowadzi do wniosku, że jest to niedopuszczalne to również nie zasługiwał on na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy zauważa, iż przed zmianą Kodeksu cywilnego, dokonaną ustawą z dnia 30 maja 2008 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 731), która to weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2008r., ustawodawca w art. 305¹ k.c. wprowadził do kodeksu cywilnego instytucję służebności przesyłu, w judykaturze i doktrynie panowało przekonanie, że służebność gruntowa była instytucją prawa rzeczowego przystosowaną najlepiej do zaspokajania i obsługi interesów zarówno właściciela nieruchomości, jak i przedsiębiorcy przesyłowego. Jednak z uwagi na jednoczesne zastrzeżenia co do wykorzystania w tym przedmiocie unormowań regulujących „klasyczną” służebność gruntową, zachodziła potrzeba interwencji ustawodawczej mającej na celu dostosowanie służebności gruntowej do wymagań związanych z koniecznością zapewnienia dostępu przedsiębiorcy przesyłowemu do urządzeń posadowionych na cudzych gruntach, dlatego w noweli z dnia 30 maja 2008 r. wprowadzono do Kodeksu cywilnego służebność przesyłu, jako rodzaj służebności gruntowej. Różni się ona w kilku istotnych kwestiach od tradycyjnej służebności gruntowej, którą pozostawiono bez zmian, natomiast art. 305⁴ k.c. stanowi, że do służebności przesyłu stosuje się odpowiednie przepisy o służebnościach gruntowych. Zmiany te w niczym nie naruszyły dotychczasowych uregulowań w zakresie nabycia służebności gruntowej (służebności przesyłu) w drodze zasiedzenia. W tym miejscu wyjaśnić należy istotną w niniejszej sprawie okoliczność, związaną z nabyciem służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez zasiedzenie. Otóż, jak już wyżej wskazano, aż do dnia 3 sierpnia 2008r. przepisy Kodeksu cywilnego nie przewidywały możliwości ustanowienia służebności o charakterze służebności przesyłu, a zatem prawa o treści określonej, obowiązującym obecnie, art. 305¹ k.c. Jest to jednak komplikacja jedynie pozorna, gdyż powszechnie przyjmuje się obecnie, że również pod rządami przepisów Kodeksu cywilnego, obowiązujących przed dniem 3 sierpnia 2008r., możliwe było nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Poglądy te, wyrażone na potrzeby oceny ewentualnych skutków kontynuacji korzystania przez przedsiębiorców przesyłowych z urządzeń przesyłowych posadowionych na

cudzej nieruchomości zapoczątkowanego przed dniem 3 sierpnia 2008r. (tj. po wprowadzeniu do Kodeksu cywilnego instytucji służebności przesyłu), także po tej dacie, w pełni zachowują aktualność dla oceny skutków posiadania służebności, o której mowa była w art. 175 Prawa rzeczowego (Dekret z dnia 11 października 1946 r., Dz. U. 1946 nr 57 poz. 319) również po dniu wejścia w życie Kodeksu cywilnego, który instytucji takiej nie przewidywał. Należało zatem uznać, że posiadanie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, mogło prowadzić do nabycia tego ostatniego przez zasiedzenie. W istocie bowiem, sytuacja faktyczna posiadacza w przypadku realizacji obu tych uprawnień (służebności przesyłu i służebności gruntowej o treści służebności przesyłu) jest identyczna i polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Poglądy te utrwalone są w judykaturze (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013r., sygn. akt III CZP 18/13, L.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011r., sygn. akt V CSK 502/10, Lex Nr 1096048; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2012r., sygn. akt III CZP 93/11; Lex Nr 1136115; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006r., sygn. akt I CSK 11/05, Lex Nr 181257; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008r., sygn. akt I CSK 171/08, Lex Nr 496363; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2010r., sygn. akt III CZP 108/10, Lex Nr 688690; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009r., sygn. akt III CZP 70/09, L.) i Sąd Okręgowy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie, w pełni je podziela. Co więcej, przedmiotową sprawę należy uznać za jedną z typowych, wobec czego nie ma podstaw do dokonywania innej, aniżeli poparta utrwalonym już poglądem judykatury, jej oceny.

Nie sposób również przyjąć, że uwzględnienie przez Sąd I instancji zarzutu zasiedzenia naruszyło zasadę zamkniętego katalogu (numerus clausus) ograniczonych praw rzeczowych. W tym przypadku chodzi przecież o zasiedzenie służebności gruntowej, a tego rodzaju służebność przewidziana została w kodeksie cywilnym od daty jego wejścia w życie (art. 285 k.c.), przy czym w razie spełnienia przesłanek wynikających z art. 292 k.c. w zw. z art. 172 i nast. k.c. może być nabyta przez zasiedzenie. Zgodnie z art. 285 § 2 k.c. służebność gruntowa może mieć jedynie na celu zwiększenie użyteczności nieruchomości władnącej. Mimo ujawniających się na gruncie obecnej regulacji kodeksowej różnic w zakresie konstrukcji prawnej pomiędzy służebnością przesyłu a służebnością gruntową, egzemplifikujących się przede wszystkim w braku powiązania służebności przesyłu z nieruchomością władnącą, należy podkreślić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadnie przyjmuje się, iż na gruncie stanu prawnego obowiązującego przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. możliwe było obciążenie nieruchomości służebnością gruntową odpowiadającą swą treścią służebności przesyłu (por. np. uchwała SN z dnia 17 stycznia 2003 r., sygn. akt III CZP 79/02, publ. OSNC 2003, nr 11, poz. 142; uchwała SN z dnia 3 czerwca 1965 r., sygn. akt III CO 34/65, publ. OSNC 1966, nr 7-8, poz. 109; uchwała SN z dnia 30 sierpnia 1991 r., sygn. akt III CZP 73/91, publ. OSNC 1992, nr 4, poz. 53; postanowienie SN z dnia 8 września 2006 r., sygn. akt II CSK 112/06, publ. Monitor Prawniczy 2006, nr 19, s. 1016; postanowienie SN z dnia 4 października 2006 r., sygn. akt II CSK 119/06, publ. Monitor Prawniczy 2006, nr 21, poz. 1128), a także jej nabycie przez przedsiębiorcę przesyłowego w drodze zasiedzenia na podstawie art. 292 k.c. w zw. z art. 285 k.c. (por. np. uchwała SN z dnia 7 października 2008, sygn. akt III CZP 89/08, publ. Biul. SN 2008, nr 10, poz. 7; wyrok SN z dnia 31 maja 2006 r., sygn. akt IV CSK 149/05, niepubl.; postanowienie SN z dnia 6 lipca 2011 r. I CSK 157/11 LEX nr 1050400, Biul. SN 2011/11/12, M.Prawn. 2012/9/483-485; Katarzyna A. Dadańska Komentarz do art. 305 1 Kodeksu cywilnego stan prawny na 1.09.2012 r. LEX). Jak wskazał SN w uchwale z 7.10.2008 r. (III CZP 89/08 LEX nr 458125, Biul. SN 2008/10/7, M.Prawn. 2014/18/980): „Ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela. Przy instytucji przesyłu kategoria "nieruchomości władnącej" w ogóle nie występuje. Oznaczenie takiej nieruchomości jest więc dla ustanowienia lub nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu niepotrzebne.” Konsekwentnie nie występuje przesłanka w postaci zwiększenia użyteczności takiej nieruchomości, gdyż ustanowienie służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu ma na celu zwiększenie użyteczności przedsiębiorstwa, a nie nieruchomości władnącej lub jej oznaczonej części.

Zauważyć również należy, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 czerwca 2018 r. II CSK 89/18 uznał, że nabycie w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego było możliwe także przed wprowadzeniem do Kodeksu cywilnego instytucji służebności przesyłu.

Sąd Okręgowy zauważa, że w orzecznictwie sądowym przepisy o służebnościach gruntowych poddaje się szerokiej wykładni, dopuszczając możliwość ich stosowania przez analogię. W związku z problemami rozważanymi w niniejszej sprawie trzeba wspomnieć o sytuacjach ustanawiania służebności gruntowych w relacjach między właścicielami nieruchomości sąsiednich, z których jedna ma bezpośredni dostęp do sieci wodociągowej, elektrycznej czy innej, a właściciel drugiej chce taki dostęp uzyskać i w tym celu ubiega się o obciążenie nieruchomości przylegającej do sieci, lub także dalszych, kolejnych nieruchomości oddzielających jego nieruchomość od niej, służebnością polegającą na doprowadzeniu po nich właściwych urządzeń w celu zaopatrzenia jego nieruchomości w wodę, energię lub w celu stworzenia dla niej warunków dla świadczenia mu usług telekomunikacyjnych. Pogląd o dopuszczalności uregulowania tego rodzaju stosunków między współwłaścicielami przez zastosowanie per analogiam przepisów o służebności gruntowej został wyrażony na gruncie prawa rzeczowego w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 31 grudnia 1962 r., II CR 1006/62 (OSPika 1964, poz. 91), a w okresie obowiązywania kodeksu cywilnego został podtrzymany w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1965 r., III CO 34/65 (OSNC 1966, nr 7-8, poz. 109) oraz w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 1991 r., III CZP 73/91 (OSNCP 1992, nr 4, poz. 53). Możliwość zastosowania do powyższej sytuacji per analogiam przepisów o służebności gruntowej nie budziła i nie budzi większych wątpliwości, gdyż nie wiąże się z odstępieniem od ustawowej konstrukcji służebności gruntowej. Służebność o rozważanej treści niewątpliwie zwiększa użyteczność nieruchomości władnącej (art. 285 § 2 k.c.), a jej wykonywanie ma dla obu nieruchomości znaczenie odpowiadające określonemu w art. 285 § 1 k.c. (vide: uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 8 kwietnia 2014 r., sygn. akt III CZP 87/13, Legalis numer 797812).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c. apelację oddalił.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 520§3 k.p.c. obciążając nimi uczestniczkę E. J. (1). Wnioskodawca poniósł koszty zastępstwa prawnego w kwocie 360 zł ustalone na podstawie §10 ust. 1 pkt 1 w zw. z §5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (75% stawki minimalnej albowiem w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam radca prawny).

Andrzej Adamczuk Brygida Łagodzińska Krzysztof Godlewski